

- Bebyggda kvarter med adressnummer
- Industriområde
- Park
- planering
- Skog
- övrig mark
- Offentlig byggnad
- Gång- och cykelbana
- Badplats
- Nödkurvor

1974 ÅRS UPPLAGA

LULEÅ
KOMMUN

EXPLOATERINGSKONTORET
GEORG PALMGREN
exploateringschef

BENGT FRANZÉN
måttningingenjör

TURISTKARTA

0 200 400 600 800 1000 M
Skala 1:15 000

LULEÅ KOMMUN

EXPLOATERINGSKONTORET

GEORG PALMGREN BENGT FRANZÉN
exploateringschef mätningsingenjör

TURISTKARTA

Föreckning över gator med hänvisning till kartan

Åbörvergården 4 K	Åbörvergården 5 F	Duvbökgården 3 K	Åbörvergården 6 F	Åbörvergården 7 F	Åbörvergården 8 F	Åbörvergården 9 F	Åbörvergården 10 F	Åbörvergården 11 F	Åbörvergården 12 F	Åbörvergården 13 F	Åbörvergården 14 F	Åbörvergården 15 F	Åbörvergården 16 F	Åbörvergården 17 F	Åbörvergården 18 F	Åbörvergården 19 F	Åbörvergården 20 F	Åbörvergården 21 F	Åbörvergården 22 F	Åbörvergården 23 F	Åbörvergården 24 F	Åbörvergården 25 F	Åbörvergården 26 F	Åbörvergården 27 F	Åbörvergården 28 F	Åbörvergården 29 F	Åbörvergården 30 F	Åbörvergården 31 F	Åbörvergården 32 F	Åbörvergården 33 F	Åbörvergården 34 F	Åbörvergården 35 F	Åbörvergården 36 F	Åbörvergården 37 F	Åbörvergården 38 F	Åbörvergården 39 F	Åbörvergården 40 F	Åbörvergården 41 F	Åbörvergården 42 F	Åbörvergården 43 F	Åbörvergården 44 F	Åbörvergården 45 F	Åbörvergården 46 F	Åbörvergården 47 F	Åbörvergården 48 F	Åbörvergården 49 F	Åbörvergården 50 F	Åbörvergården 51 F	Åbörvergården 52 F	Åbörvergården 53 F	Åbörvergården 54 F	Åbörvergården 55 F	Åbörvergården 56 F	Åbörvergården 57 F	Åbörvergården 58 F	Åbörvergården 59 F	Åbörvergården 60 F	Åbörvergården 61 F	Åbörvergården 62 F	Åbörvergården 63 F	Åbörvergården 64 F	Åbörvergården 65 F	Åbörvergården 66 F	Åbörvergården 67 F	Åbörvergården 68 F	Åbörvergården 69 F	Åbörvergården 70 F	Åbörvergården 71 F	Åbörvergården 72 F	Åbörvergården 73 F	Åbörvergården 74 F	Åbörvergården 75 F	Åbörvergården 76 F	Åbörvergården 77 F	Åbörvergården 78 F	Åbörvergården 79 F	Åbörvergården 80 F	Åbörvergården 81 F	Åbörvergården 82 F	Åbörvergården 83 F	Åbörvergården 84 F	Åbörvergården 85 F	Åbörvergården 86 F	Åbörvergården 87 F	Åbörvergården 88 F	Åbörvergården 89 F	Åbörvergården 90 F	Åbörvergården 91 F	Åbörvergården 92 F	Åbörvergården 93 F	Åbörvergården 94 F	Åbörvergården 95 F	Åbörvergården 96 F	Åbörvergården 97 F	Åbörvergården 98 F	Åbörvergården 99 F	Åbörvergården 100 F
-------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	---------------------

Luleå-353 år men ung som sjuutton

När du är i Luleå kommer du då och då träffa på ett emblem med två korslagda nycklar i ett krönat torn. Det är Luleå kommuns mer än 350-åriga vapen, numera använt vid högtidliga tillfällen. I dag vill många se nycklarna som en symbol för Luleås centrala betydelse för hela Botenvisregionen, och något ligger i detta. Luleå har nämligen — i kraft av en betydande expansion — intagit den positionen. Ni kommer snart att märka att Luleå är en ovanligt vacker stad. Dess centrala del ligger på en halvö och övriga stadsdelar längs stränderna av de många fjärdar som skjuter in klär här och där i stadsbildnen. Stan är modern. Totalt finns här cirka 60 000 människor. Av dessa bor cirka 50 000 i centralorten och övriga på landsbygden. Utanför stan finns Sveriges vackraste skärgård, en arkipelag som består av hundratal öar, öppna för alla. Därute — men också i stadens omedelbara närhet — finns mängder av fina bad. Detta och mycket annat står till Ert förfogande. Luleå kommun hälsar Er välkommen hit.

Der finns i övriga delar av landet en ganska utbredd uppfattning, att våra städer i norr är unna. Anledningen är att man gärna sätter likhetstecken mellan kultur och Mälardalen och ösidaiga tassarmer och övre Norrland. Ingenting kan vara oriktigare. Numer vet man nämligen att redan under 500-talet fanns en väl utbredd, fast bebyggelse ända upp i den norrbottniska skärgården. Man vet också att här fanns bebyggelsekoncentrationer som inte stod mellansvenska och sydsvenska efter.

Ett testamente

Ett exempel på detta utgör Luleå, en nu 350 år gammal stad som har utvecklat ur en köpstad — Gammelstad — en mil från Luleå. Luleå har en historia som sträcker sig långt bakåt i tiden. Första gången den omnämns är 1339. Då redovisas ett inventarium, ett testamente från 1200-talet. Detta är bevisat på ett sätt som antyder en väl utvecklad samhällsbyggnad här redan lång före denna tid.

Annat som talar för detta är den omfattande handel som har bedrivits här. Norrbottningens naturliga förbindelser har genom tiderna varit Stockholm. Den norrbottniska köpmannen förde därför under den här tiden — och långt senare — en ambulering tillvaro mellan sin nordliga uppost och huvudstaden. Många lulebor hade betydande förtroendeuppdrag både hemma och borta. "Botnekaren" Anders Svensson är ett gott exempel. Han var under en lång följd av år rådmän i Stockholm och blev senare borgmästare där. Bonde i Luleå och borgmästare i Stockholm var på den tiden en möjliga kombination. I dag pendlar våra riksdagsmän. Under hela denna tid rådde det s k botniska handelsvägverket. Detta innebar att ingen ort längs Botenvisregionen fick bedriva affärsverksamhet av någon betydelse med annan ort än Stockholm. Eftersom Luleå under århundraden haft sina naturliga förbindelser med huvudstaden led man inte särskilt under detta tvång, men när landköpsförbud infördes höjdes varnande protester. Det resulterade i att en kommitté tillsattes för att ge förslag på nya städer.

Dekretet räddade

På det sättet kom Luleå till 1621. Kyrkstadens Gammelstad fick stadsrättigheter, men då som långt senare knappast stadskaraktär. Kring den stora kyrkan där koncentrerades en bebyggelse, som dock borgarna sällan använde. De bodde kvar på sina hemman på den omgivande landsbygden. Av en annan orsak var dock kyrkstadens helt olämplig. Segelfartygen utvecklades mot allt större djupled och farlederna grundades upp. Man kunde till slut inte anlägga kyrkstad. 1649 flyttades därför Luleå stad till sin nuvarande plats, där fartyg utan svårighet kunde gå in och anlägga.

Att nå en position i ett land är tungt. För Luleå har det i sanning gått via svårigheter och motgångar. Det började redan i inledningskedet. Man fick nämligen ta till ett kungligt dekret för att få borgarna att flytta till den nya stadsdelen. Det fortsatte via fetslagna beräkningar, brandkatastrofer och kockskärningar och fram till modernare tid, men också då har utvecklingen tidvis stannat upp.

Några befolkningsuppgifter är talande: 1765 fanns 700 invånare i den nya staden, 1855 var antalet 1 350, 1885 var luleborna 4 755 och när det nya seklet inleddes 9 484. Mellan 1900 och 1920 stod utvecklingen praktiskt taget stilla — folkmängden ökade med cirka 10 000 personer, till 10 545. Ännu 1940 fanns endast 14 000 lulebor. Men därför gick utvecklingen snabbt. På tio år nästan fördubblades folkmängden. I dag bor cirka 60 000 människor i en stad som kan karakteriseras som central-ort i den stora Botenvisregionen.

Utbildningsepoken

Luleå har gått igenom tre betydande utvecklingsepoker och är inne i en fjärde. Den första inleddes när det botniska handelsvägverket definitivt slopades 1765 och gjorde Luleå till ett etableringsalternativ på grund av sina naturliga fördelar. Den industri som då började utvecklas baserades främst på skogen. Slagskärs växte upp och från Stockholm kom industrimannen Carl Fredrik Liljevalch — han med konstsalongen — med annat riskavilligt kapital. Han byggde upp en varvsindustri, Oscarvarvet, som ganska snart fick efterföljare. Från Stockholm kom också Christian Giltzau. Han satsade pengar i Josefinevarvet. När varvsindustrin i Luleå var mest aktiv sjöspäts när det enda varv fjorton större fartyg per år.

Många av dessa här gått till de sjöhistoriska hävderna. Så var det till exempel luleåbyggda Mary-Ann det första svenska fartyg som ankrade upp utanför Australiens kust. Hon gjorde också en världsomsegling som egentligen saknar motsvarande i sjöfartens historia. Allt det här och mycket annat berättar förtärrarna Arvid Moberg om i sin bok från 1971 — Sjöstad. Den andra betydande epoken i Luleå inleddes när järnmalmstillgångarna i Malmfälten började exploateras i slutet av förra seklet. Angfartygen hade då kvävt den aktiva varvsindustrin. I dess ställe hade andra industrier — som lagslagna förtärrade näringslivet struktur — kommit till. Dock utan att befolkningen märkt något. 1880 öppnades Ofotenbanan för trafik. De första malmfartygen rullade mot Luleå och 1881 lämnade det första malmfartyget Luleås redd. Från 1890 till sekelskiftet fördubblades folkmängden i staden.

Tredje utvecklingsepoken i Luleå inleddes med beslut att anlägga ett statligt järnverk — NJA — i Luleå. Det skulle basera sin produktion på råvaror från Malmfälten och började byggas 1941. Beslutet fick avgörande betydelse för staden. Då inleddes en kraftig expansionsperiod som i stort sett har fortsatt fram till i dag. De första tio åren fördubblades stans folkmängd och i utbyggnaden spår förde andra industrier som gav basindustriella service. Järnverket ger nu sysselsättning åt ca 3 500 anställda och är just nu inne i ett expansivt investeringskedje. På sitt skall investeringarna stärka verkets konkurrenskraft och ge utrymme för ytterligare anställningar.

Utvecklingsepoker

Hösten 1970 inleddes utbildning på universitetsnivå i Luleå och hösten 1971 började utbildningen vid de tekniska högskolan. Universitetfilialen utbildar för närvarande 260 studerande i såväl matematik, fysik, engelska, franska och svenska. Högskolan utbildade första året 50 studerande på en fyraårig maskinteknisk linje. Båda dessa utbildningar kommer att ytterligare utvecklas, den tekniska högskolan med bl a geovetenskaplig utbildning från hösten 1972.

Många anser att denna nya epok i Luleås utveckling kommer att få samma avgörande betydelse för staden som exempelvis NJA-beslutet har haft. Det förefaller troligt. Den högre utbildningen understryker Luleås karaktär av skoltad — 11 000 utbildar nu årligen — och den kompletterar utbildningsmöjligheterna. 1978 räknas man med ca 4 000 studerande på akademi- och högskolenivå!

Denna högre utbildning kommer också att få den allra största betydelse för hela Botenvisregionen — omvärlden skall titta till Härnösand. Den är förutsättningar för den progressiva utveckling som stanna kvar och utveckla de möjligheter till expansion som finns i denna del av landet. Den del där de stora naturtillgångarna i form av malm, skog och vattenkraft finns.

